T140710

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหาอัตราการเกิดปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการใช้ยา และผลการให้คำปรึกษาในผู้ป่วยที่ทำการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม โดยทำการศึกษาในผู้ป่วยที่เข้ารับการฟอกเลือดระหว่างเดือนมิถุนายน 2545 ถึงเดือนตุลาคม 2545 ที่หน่วยไตเทียมโรงพยาบาลพบุรี 17 ราย และที่โรงพยาบาลบ้านหมี่ 23 ราย รวม 40 ราย เภสัชกรให้คำปรึกษาผู้ป่วยทุก 3 สัปดาห์ จนครบ 4 ครั้ง

จากการติดตามผู้ป่วยก่อนให้คำปรึกษา พบปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการใช้ยาในผู้ป่วยจำนวน ร้อยละ 97.50 (39 ราย) และพบจำนวนปัญหาทั้งหมด 228 ปัญหา ปัญหาเฉลี่ยในผู้ป่วยแต่ละรายเท่ากับ 5.70 ปัญหา ประเภทปัญหาที่พบมากที่สุดคือ การมีอาการหรือโรคอันเป็นผลมาจากการไม่ใช้ยาอย่างเหมาะสม (จำนวน 84 ปัญหา หรือ ร้อยละ 36.84)

เมื่อสิ้นสุดการวิจัย พบว่าจำนวนปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการใช้ยาลดลงจาก 228 ปัญหา เหลือ 88 ปัญหา เมื่อเปรียบเทียบระหว่างจำนวนปัญหาที่เกิดขึ้นก่อนให้คำปรึกษาและเมื่อให้คำปรึกษาโดยเภสัชกรครั้งที่ 1 และระหว่างเมื่อให้คำปรึกษาครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 พบว่าจำนวนปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการใช้ยาลดลงและแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) เมื่อประเมินระดับผลการรักษาก่อนและหลังจากให้คำปรึกษาครบ 4 ครั้ง พบว่าค่าเฉลี่ยของระดับโพแทสเซียมและระดับฟอสฟอรัสในเลือดลดลงและแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) แต่น้ำหนักตัวที่เพิ่มขึ้นหลังการฟอกเลือดไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P > 0.05$) เมื่อติดตามระดับความร่วมมือในการใช้ยาพบว่าปัญหาความไม่ร่วมมือในการใช้ยาก่อนให้คำปรึกษาและเมื่อให้คำปรึกษาโดยเภสัชกรครั้งที่ 1 และระหว่างเมื่อให้คำปรึกษาครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ลดลงและแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) เมื่อประเมินความรู้ พบว่าผู้ป่วยมีความรู้เพิ่มมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) (ยกเว้นเมื่อเปรียบเทียบระหว่างครั้งที่ 2 และครั้งที่ 3) และเมื่อประเมินอาการที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตก่อนและหลังให้คำปรึกษาครบ 4 ครั้ง พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$)

ผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่า การให้คำปรึกษาโดยเภสัชกรสามารถลดจำนวนปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการใช้ยา เพิ่มระดับความร่วมมือในการใช้ยา และความรู้ความเข้าใจในเรื่องโรคและการปฏิบัติตัวของผู้ป่วยได้ ที่สำคัญที่สุดคือมีส่วนช่วยให้ระดับผลการรักษาและอาการที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยดีขึ้น ดังนั้นจึงควรให้จัดให้มีเภสัชกรรับผิดชอบในการให้คำปรึกษาแนะนำผู้ป่วยที่ฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียมทุกรายอย่างน้อย 1 ครั้ง ในกลุ่มผู้ป่วยที่มีปัญหาความไม่ร่วมมือในการใช้ยาและขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องโรคและการปฏิบัติตัวควรจัดมีการให้คำปรึกษาโดยเภสัชกรอย่างน้อย 2 ครั้ง เพื่อช่วยให้เภสัชกรผู้ให้คำปรึกษาติดตาม ประเมินและแก้ไขปัญหาได้อย่างต่อเนื่อง

ABSTRACT

TE140710

The objectives of this study were to determine the drug-related problems and to study the outcomes of pharmacist counseling in chronic hemodialysis patients. Fourty patients undergoing hemodialysis at hemodialysis units in Lopburi Hospital (17 patients) and Banmi Hospital (23 patients) were included in the study during June 2002 to October 2002. The pharmacist counseled the patients in the study every 3 weeks for 4 times.

The results showed that actual and potential of drug-related problems were 97.50% (39 patients) and 228 drug related problems occurred. The average of drug-related problems per case was 5.70 problems. The most common drug-related problems were the medical condition resulting from noncompliance (84 problems or 36.84%).

At the end of the studied period, drug-related problems were decreased from 228 to 88 problems. There were significant difference ($P < 0.05$) between drug-related problems before and after the first pharmacist counseling, and also between the first and the second pharmacist counseling. Patients' therapeutic response improved significantly ($P < 0.05$) after the fourth pharmacist counseling, mostly shown in potassium level and phosphorus level. Degree of drug compliance before and after the first pharmacist counseling, and between the first and the second pharmacist counseling were improved significantly ($P < 0.05$). The knowledge scores were increased significantly ($P < 0.05$) after pharmacist provided the knowledge of drug, diseases and life styles except between the second and the third pharmacist counseling.

The study showed that pharmacist counseling in hemodialysis patients was very useful in decreasing drug-related problems, improving the knowledge and degree of drug compliance. And the most important benefit of pharmacist counseling from this study was a better therapeutic responses and quality of life. It should therefore be implement pharmacist counseling at least 1 times in every hemodialysis patients. In patients who have noncompliance problems and lack of knowledge should be implement pharmacist counseling at least 2 times in order to continue problem-solving process of pharmacist counseling.